

се споменуватъ въ Македония при Скопие; а при българския царь Константинъ (1258 — 1277) при Прилѣпъ.

Нѣма съмнение, че подъ ония власи, които живѣли въ села съ славянски имена (Сушичани, Добродоляни, Горачевци и т. н.), често подразумявали и славянскитѣ овчари; ала повечето пжти тѣ били сжщински ромъни, което доказватъ собственитѣ имена, напимѣрь, въ призренската грамота окончаващи на улъ (Сурдулъ, Урсулъ, Владулъ, Драгулъ, Раюлъ, Станулъ, Нѣгулъ), или въ жичкия надписъ: Шарбанъ, Бунъ (bonus), Букоръ (алб. и ром. bukûr — красивъ) и т. н.²⁶

Въ грамотитѣ отъ XIV и XV вѣкове въ Босна често въ противоположностъ на рагузанцитѣ се посочватъ сърби и власи (sclavi aut vlahi), селяни овчари и търговци. Въ Истрия и до день днешенъ сжществуватъ четири села, чиито жители говорятъ помежду си на ромънски, а съ съседитѣ си на хърватско наречие²⁷.

Има доста сведения за бита на власитѣ презъ срѣднитѣ вѣкове. Повечето тѣ били скитнически народъ, който билъ добъръ по характеръ, ала по нѣкога способенъ за насилие. Както сега, така и тогава тѣ пасѣли лѣтно време стадата си отъ коне, овце и кози по високитѣ планински пасбища, а презъ есенъта се спущали на зимовище (зимище), гдето на землевладѣлеца не плащали пари (травнина), а по две животни на всѣки сто глави добитѣкъ. Разбира се, тия зимни гости понѣкога били твърде неприятни за стопанина. Две постановления отъ законитѣ на царь Душана (1349) се отнасятъ за нарушение на граници отъ албански и влашки овчари²⁸. Рагузанцитѣ никога не пущали власитѣ на зимовище въ своитѣ владения (прѣштатъ у зимиштехъ) и когато само веднажъ отстѣпили отъ тоя обичай по молбата на босненския краль Твърдко Твърдковичъ, „власитѣ куявичи“ не само имъ причинили много загуби, ами дори убили едного отъ тѣхъ²⁹. Влашкитѣ планински села се наричали *катуни*; въ тѣхъ живѣли често пжти повече отъ 35 семейства. Тѣхниятъ водачъ, както въ Сърбия, тъй и въ Карпатитѣ се именувалъ *кнезь* или *премикуръ*. Макаръ че власитѣ били скитнически народъ, все пакъ мнозина отъ тѣхъ се смѣтали за поданици на монастиритѣ и боярството; но понеже водѣли по-разпуснатъ животъ, отколкото другитѣ селяни, нито единъ крепостенъ сърбинъ не можелъ да се ожени за влахия. За пасене на чуждѣ добитѣкъ тѣ получавали или часть отъ стадото (белегъ), или месечна заплата (месечина). Като търговци тѣ обикновено пжтували съ кервани за Рагуза и Катаро, предимно съ солъ. Тѣ се срѣщатъ сжщо и на византийска военна служба. Влашкиятъ езикъ на полуострова е още малко познатъ, макаръ че проучването му, особено въ лексикално отношение, би могло да изясни множество факти³⁰. Влашка литература не сжествува; тѣ пишатъ сега по гръцки.

Името *влахъ*, което изпърво означавало човѣкъ отъ романски произходъ, често мѣнявало своето значение, но всѣкога съ примѣсъ на подигравка. Въ Босна понѣкога наричали рагузанцитѣ сжщо тъй власи. Въ края на XII вѣкъ това име било погрѣшно пренесено върху мизийскитѣ славяни. Никита Хониатъ, Ансбертъ, Вилхардуенъ, Клари и други съвременници наричатъ царетѣ Асенъ и Петъръ и тѣхния народъ ту власи, ту българи; само у Акрополита изчезва това смѣсване; може би, то произлѣзло отъ това, че тогава на Черноморския брѣгъ сжществували още ромънски села, или пъкъ това име означавало изобщо селяни. На ново-гръцки езикъ и до день днешенъ селянинъ е βλάχος, въ противоположностъ на овчари (чобани). Сега въ Дунавска България и Сърбия *влахъ* означава дако-ромънинъ, въ Тракия и Македония—македоно-ромънинъ, въ Хърватско—изобщо православенъ християнинъ, въ Босна — славянинъ отъ християнско изповѣдание, въ Далмация